

A Költségvetési Tanács Véleménye
Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló törvény
végrehajtásának I. félévi helyzetéről és várható alakulásáról

I.

A Vélemény készítésének előzményei, jogszabályi alapja és nyilvánossága

A Költségvetési Tanács (a továbbiakban: Tanács, KT) a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stabilitási törvény, Stab. tv.) 23. § (1) bekezdésének c) pontja szerint félévente véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról.

A Tanács ennek alapján tekintette át a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló – a 2023. évi VI. törvénnyel módosított – 2022. évi XXV. törvény (a továbbiakban: 2023. évi költségvetési törvény, kv. tv.) végrehajtásának és az államadósság alakulásának I. félévi helyzetét, a költségvetés folyamatait, valamint az államháztartás főbb (egyensúlyi) mutatóinak várható teljesítését.

Az erről szóló Véleményében – eddigi gyakorlatát és munkamódszerét követve – épített a 2023. évi költségvetési törvény előkészítésével összefüggő előzményekre.

- A Tanács a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat tervezetéről kialakított **2/2022.06.03. számú Véleményében** megállapította, hogy „a költségvetési törvényjavaslat tervezete az [akkor, 2022. áprilisban és májusban] ismert hazai és nemzetközi előrejelzések sávjába illeszkedő – 4,1 százalékos – gazdasági növekedéssel számol a rekord magas foglalkoztatás további emelkedése, a keresetek gyors ütemű növekedése, a háztartások fogyasztása, az állóeszköz-felhalmozás érdemi bővülése, valamint a termelékenység javítása révén”. A KT Véleményében úgy látta, hogy „az egyensúly megteremtésében jelentős súlyt képviselnek a bevétel oldali intézkedések – különösen az extraprofit-adók révén –, miközben a kiadás oldali lépések tartósabban és hatékonyabban járulhatnak hozzá az egyensúlyok javulásához”. Egyúttal jelezte, hogy a „kiadás oldali intézkedések végrehajtása – a családok jövedelmének csökkentése nélkül – feltétlenül szükséges a stabilizáció hiteles és megalapozott végrehajtásához”. A KT fontos törekvésnek értékelte, hogy „2023-ban a kormányzati szektor eredményszemléletű (ESA) hiánya a maastrichti kritérium közelébe, 3,5 százalékra, míg az államháztartás pénzforgalmi hiánya 3,3 százalékra mérséklődik”, ugyanakkor tudomásul vette, hogy „a 3 százalékot meghaladó államháztartási hiányt az EU-s és hazai szabályok 2023-ra is

lehetővé teszik”, de szorgalmazta „a 3 százalékos hiány mielőbbi elérését, amennyiben azt a gazdasági körülmények megengedik”. A Tanács Véleményében rámutatott, hogy a „2023. évi költségvetési törvényjavaslat tervezete megfelel az Alaptörvényben előírt államadósság-szabálynak és a Stab. tv. 4.§ (2a) bekezdése rendelkezésének”. Rögzítette, hogy „az Alaptörvény előírásával összhangban az államadósság-mutató csökkenő trendje tartós marad és annak mértéke a költségvetési törvényjavaslat tervezete szerint a 2022. év végi 76,1 százalékról 2023 végére 73,8 százalékra mérséklődik.” Ennek elérését a KT a [költségvetési törvényjavaslat tervezetének alapját képező, 2022 áprilisában és májusában készült] makrogazdasági és költségvetési pálya alapján teljesíthetőnek tartotta.”

- A KT a 2023. évi központi költségvetésről szóló T/152/471. számú egységes költségvetési törvényjavaslat államadósság-szabálynak való megfelelést vizsgálta, és a **3/2022.07.14. számú Határozatával** megadta hozzájárulását a zárószavazáshoz azzal, hogy „a 2023. december 31-re tervezett államadósság-mutatónak a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló T/152/471. számú egységes költségvetési törvényjavaslat 3. § (1) bekezdésében tervezett mértékét tudomásul veszi. Az a Stabilitási törvény rendelkezései szerint lett megállapítva, összhangban a törvényjavaslat elkészítésekor fennálló, annak alapját képező makrogazdasági és államháztartási folyamatokkal. Miután a 2023. év végére számított államadósság-mutató értéke a törvényjavaslatban 2,3 százalékponttal kisebb a 2022. év végére várt mutató értékénél, így az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésének követelménye is teljesül”. A KT – a Határozatában – indokoltnak tartotta felhívni a figyelmet a 2023. évi költségvetés tervezésének megkezdése óta „megerősödött makrogazdasági kockázatokra, amelyek közül különösen érinti a költségvetés végrehajtását a vártnál nagyobb infláció, a világgazdaság növekedésének lassulása, az orosz-ukrán háború következményei (energiaválság stb.), valamint az Unióval történő megállapodás elhúzódása”. Véleménye szerint ezek „összességében növelik a tervezettnél magasabb hiány és államadósság kialakulásának kockázatát”. A KT továbbra is szorgalmazta „a 3 százalékos hiány mielőbbi elérését, amennyiben azt a gazdasági körülmények megengedik”.
- A KT a 2023. évi központi költségvetési törvényjavaslat zárószavazásához történő hozzájárulása megadásának parlamenti hozzászólása során a Tanács elnöke azt is hangsúlyozta, hogy a „negatív kockázatok a 2022. év második félévében és a 2023. év során tovább erősödhetnek, ezért [...] indokolt ezek kezelésére alternatív forgatókönyvekkel felkészülni.” Az azóta bekövetkezett változások alátámasztották, hogy

indokoltnak bizonyultak a Tanácsnak a – 2023. évi költségvetési törvényjavaslat tervezetéhez a június 3-i Véleményében, majd a zárószavazáshoz történő hozzájárulásáról szóló július 14-i Határozatában és annak parlamenti ismertetése során megfogalmazott – figyelemfelhívásai.

- A KT a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény módosítását indítványozó törvényjavaslat tervezetére kialakított **1/2023.01.12. számú Véleményében** hangsúlyozta, hogy az „Oroszország Ukrajna elleni háborúja, az erre válaszul bevezetett szankciók, az energiaárak robbanásszerű emelkedése, valamint a külső gazdasági környezet ezzel összefüggő bizonytalansága a tervezetben foglalt költségvetési célok teljesíthetősége szempontjából kockázatot jelentenek.” Megállapította azt is, hogy a törvényjavaslat tervezete „2023-ra – az eredetileg alapul vett 4,1 százalékkal szemben – 1,5 százalékos gazdasági növekedéssel számol a háború és az energiakrízis elhúzódó hatásai, a globális növekedés lassulása és az infláció reáljövedelmeket mérséklő hatása következtében.” A Tanács Véleményében ráirányította a figyelmet arra is, hogy „a költségvetési tartalékok felhasználásánál konzervatív politikát szükséges folytatni”, s továbbra is szorgalmazta „a 3 százalékos hiány elérését, amennyiben a gazdasági körülmények megengedik, ugyanis a deficit csökkenése a gazdaság más területein is segíti az egyensúlyok helyreállítását.” Mindezek mellett rögzítette azt is, hogy a „nominális GDP magas, 16,6 százalékos növekedési ütemének köszönhetően az államadósság-mutató csökkenése folytatódik 2023-ban is. Annak értéke a tervezet szerint a 2022. év végére várt 73,5 százalékról 2023 végére 69,7 százalékra mérséklődik.”
- A KT a 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény módosítására irányuló T/2667. számú törvényjavaslat államadósság-szabálynak való megfelelésségét vizsgálta és **3/2023.03.30. számú Határozatával** megadta előzetes hozzájárulását a zárószavazáshoz azzal, hogy az „államadósság-mutató az egységes javaslat szerint a 2022. év végi 73,5 százalékról 2023 végére 69,7 százalékra mérséklődik. A Tanács véleménye szerint az adósság-mutató kitűzött csökkenése összhangban van a törvényjavaslat feltételül használt makrogazdasági pályával, és a kijelölt költségvetési folyamatokkal.” Ennek alapján a Tanács úgy ítélte meg, hogy „a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény – módosítások figyelembevételével történő – végrehajtása során a 2023. év végére várható GDP-arányos államadósság mértéke megfelel az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésében foglalt követelménynek.”

A KT fontosnak tartotta e Határozatának indokolásában ráirányítani a figyelmet arra, hogy „a módosított költségvetést is kockázatok övezik. Ennélfogva annak végrehajtása során szükség van a költségvetési szervek részéről reális, fenntartható, ugyanakkor a közfeladatok ellátását nem veszélyeztető takarékosági intézkedések meghozatalára. Ellenkező esetben ugyanis a közszolgáltatások zavartalan teljesítése jelentős többletkiadásokat tesz szükségessé, ami kockázatot hordoz az államadósság-cél elérése szempontjából.” Ezen túl jelezte azt is, hogy az „energiaárak emelkedésének részleges kompenzálása ellenére a közfeladatok ellátását finanszírozó előirányzatok reálértéke több területen számottevően csökkent, így az ebből adódó feszültségek kezelése a költségvetés végrehajtása során további figyelmet érdemel.” A Tanács ezúttal is hangsúlyozta a költségvetési deficit csökkentésének fontosságát, „hiszen ez előmozdítja az egyensúlyok helyreállítását a gazdaság más területein is (pl. hozzájárul a külső finanszírozási képesség javításához).”

A Tanács – kialakított gyakorlatának megfelelően – a féléves értékelésénél az Állami Számvevőszék és a Magyar Nemzeti Bank 2023. I. félév költségvetési folyamatairól szóló írásos elemzéseit vette alapul. Ezek mellett áttekintette a KSH és a Pénzügyminisztérium információit a gazdaság első félévi és az államháztartás központi alrendszerének június végi helyzetéről, valamint a KT Titkársága által felkért hazai kutató-elemző intézetek, egyes nemzetközi szervezetek (Európai Bizottság, IMF, világbank, OECD), továbbá más mértékadó piaci elemzők gazdasági értékeléseit, prognózisait. A Tanács figyelembe vette a Magyarország 2023-2027-re vonatkozó Konvergencia Programjában foglaltakat is.

II.

A Tanács Véleménye

A Tanács a 2023. október 3-án megtartott ülésén a Stabilitási törvény 23. § (1) bekezdésének c) pontja alapján áttekintette Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló – 2023. évi VI. törvénnyel módosított – 2022. évi XXV. törvény első félévi végrehajtásnak fő folyamatait és azok hátterét. Ezekről a következő Véleményt alakította ki.

- 1) A Tanács megállapítja, hogy a hazai és az európai gazdasági helyzetet 2023-ban elősorban az energiaválság utóhatásai és az elhúzódó orosz-ukrán háború befolyásolják. Ezek a negatív tényezők a magyar gazdaságot földrajzi közelsége és energiapiaci kitétsége következtében különösen erősen érintették a koronavírus járvány utáni gyors helyreállást követően.

- 2) Az év első felében 1,7 százalékkal csökkent a hazai GDP volumene az egy évvel korábbihoz képest. A Tanács véleménye szerint gazdaságunk az év második felében visszatér a növekedési pályára, azonban a GDP éves változása nem fogja elérni a költségvetési törvény módosításának elfogadásakor prognosztizált mértéket. A gazdasági növekedés megtorpanásának fő oka a belső kereslet csökkenése, ami az inflációnak a reálkereseteket csökkentő hatásából és a gazdasági kilátások bizonytalanságából ered. A gazdasági növekedés fenntartható újraindulásának feltétele tehát az infláció tartós csökkentése. Ugyanakkor a Tanács megállapítja, hogy a munkaerőpiac erős: a foglalkoztatottság továbbra is rekordszintű, a munkanélküliségi ráta az egyik legkedvezőbb az Európai Unióban. A gazdasági növekedés és a beruházások szempontjából kiemelt fontosságú, hogy hazánk mihamarabb hozzáférjen a részére elkülönített uniós kohéziós és helyreállítási forráskerethez.
- 3) A Tanács megítélése szerint az év végi pénzforgalmi hiány – az eddig lezajlott és a várható folyamatok alapján, kormányzati intézkedések nélkül – magasabb lesz a költségvetésben tervezettnél. Az államháztartás központi alrendszerének pénzforgalmi hiányát a 2023. évi módosított költségvetési törvény 3400,2 milliárd forintban állapította meg. Az első félévi hiány – ennek 85,2 százalékát elérve – 2896,0 milliárd forint lett, majd augusztus végére elérte a 3299 milliárd forintot, ami az előirányzat 97 százaléka. Az időarányosnál magasabb hiányhoz hozzájárult a költségvetés bevételi oldalán az áfabevétel tervezettnél alacsonyabb teljesítése a fogyasztás-visszaesés nyomán. A Magyarország számára elkülönített uniós forrásokhoz való hozzáférés korlátozása szintén a pénzforgalmi hiány növekedésének irányába hat és a tervezett programok támogatásának költségvetési megelőlegezése ellenére fokozza a gazdasági növekedés bizonytalanságát. A kiadási oldalon több olyan tétel kifizetése történt meg az első félévben (13. havi nyugdíj, az otthonfelújítási támogatások elszámolásának áthúzódása 2023-ra, a téli magas energiafogyasztás utáni rezsitámogatás), amelyek 2023. II. félévében már nem jelentkeznek, illetve rezsitámogatásra várhatóan kisebb kiadásra lesz szükség. Az előirányzottnál magasabb összegben teljesülnek azonban a kamatkiadások, és - a pótlólagos nyugdíjmelés szükségességére tekintettel - a nyugdíjkiadások, illetve az emeléssel érintett egyéb ellátások.
- 4) A Tanács megállapítja, hogy az államadósság GDP-arányos mértéke a 2022. év végi 73,9 százalékról az I. félév végére 75,0 százalékra emelkedett a magas pénzforgalmi hiány következtében. Az államadósságon belül meghatározó arányt képviselő központi

költségvetési adósságban a devizaadósság részaránya a 2022. év végi 25,0 százalékról 2023. június végére 25,2 százalékra nőtt.

- 5) Az év első felére koncentrálódó pénzforgalmi hiány az eredményszemléletű deficitet is jelentősen megemelte. 2023 I. félévében a KSH adatai szerint az ESA deficit a féléves GDP 6,3 százalékát tette ki. A második félévben a hiány növekedése - előreláthatóan - számottevően alacsonyabb lesz az I. félévi mértéknél, de emellett is a költségvetési folyamatok az eredetinel magasabb hiány felé mutatnak.
- 6) A Költségvetési Tanács tudomásul veszi, hogy 2023. október 3-án a Pénzügyminisztérium közleménye szerint a Kormány a GDP 5,2 százalékára emelte a 2023. évi ESA szemléletű hiánycélját. A cél emelését a pénzforgalmi és eredményszemléletű adatok egyaránt indokolják. A megemelt hiánycél a Tanács véleménye alapján tükrözi a gazdasági és költségvetési folyamatokat. A KT az új hiánycél mellett is szükségesnek látja a kiadások szoros kontrollját. A KT értékelése szerint az államadósság-mutató az előrejelzettnél alacsonyabb GDP volumennövekedés és a megemelt hiánycél ellenére is az év végére az adósságszabálynak megfelelően mérséklődhet a nominális GDP jelentős növekedése következtében.
- 7) Összegezve: a Tanács úgy látja, hogy valósággá váltak az általa a 2023-as költségvetési tervezés véleményezése során jelzett makrogazdasági kockázatok. Ezek következtében az év eltelt időszakában a folyamatok a bevételi oldalon az időarányos céloktól elmaradó teljesítést, a kiadási oldalon pedig jelentős túlteljesítést mutatnak. A költségvetés egyensúlyának tartós javítása a KT véleménye szerint a jövőben intézkedéseket tesz szükségessé. Az új intézkedések kidolgozása során azonban tekintettel kell lenni arra, hogy azok ne okozzák a fogyasztói árak emelkedését, mert az infláció letörése a hosszú távú költségvetési egyensúly fontos feltétele.

III.

Indokolás

1. A makrogazdasági feltételek alakulása

Az orosz-ukrán háború folytatódása, a háborús szankciók és következményei (energiakrízis, kereslet csökkenése, inflációs folyamatok alakulása stb.) erős nyomot hagynak a globális gazdaság teljesítményében. Mértékadó nemzetközi pénzügyi szervezetek (IMF, Világbank,

OECD, Európai Bizottság) értékelése szerint a világgazdaság bizonytalan szakaszban van, ennek következtében 2023-ban mérsékelt növekedésre van kilátás. Az ideai előrejelzéseikben az év elején részben lefelé, év közben többnyire enyhén felfelé módosították aktuális prognózisaikat.

Az energiaárak rendkívüli emelkedésének hatására Európában 2022-ben több évtizedes rekordot ért el az infláció, amely – a világszerte energia- és élelmiszerárakkal együtt – túl van a csúcspontján, de az alapfolyamatokat megragadó maginfláció csak lassú ütemben mérséklődik. Az infláció reáljövedelmeket csökkentő hatása következtében az Európai Unió egészében visszafogott a kereslet és a világgazdaságban meghatározó USA és Kína növekedése is lassul.

A **globális gazdaság növekedésének** mértékét legutóbbi értékelésében az IMF (a korábbi 2,8 százalékról) 3,0 százalékra, a Világbank (az előző 1,7 százalékról) 2,1 százalékra, az OECD pedig 2,7 százalékra (az előző 2,6 százalékról) emelte prognózisát. Az Európai Bizottság szeptemberi értékelése szerint az Európai Unió és az euroövezet gazdasági teljesítménye egyaránt 0,8 százalékkal bővíthet (a korábbi prognózis 1,0 és 1,1 százalék volt). A magyar gazdaság növekedése szempontjából ugyanakkor kedvezőtlen, hogy az IMF 0,3 százalékos, a Bizottság pedig 0,4 százalékos visszaesést vár Németország esetén.

Hazánkban a makrogazdasági folyamatokat alapjaiban határozta meg az európai energiaárak 2022-ben tapasztalt rendkívüli megugrása, ami jelentősen növelte a folyó fizetési mérleg és a költségvetés hiányát, valamint az Európai Unió legmagasabb inflációját eredményezte. Mindezek hatása 2023-ban enyhül, így év eleje óta mérséklődik az infláció, a tavalyihoz képest várhatóan csökken a költségvetési hiány és többletes lehet a külkereskedelmi egyenleg. Ugyanakkor a gazdasági növekedés jelentősen lefékeződött, elsősorban az infláció keresletcsökkentő hatása következtében. A gazdaság exportteljesítménye az akadozó külső kereslet ellenére is kedvező. A gazdasági visszaesés mértékét csökkenti a mezőgazdasági termelés helyreállása a tavalyi rendkívül aszály után.

A Kormány az eredeti – 2023. évi – költségvetést 4,1 százalékos gazdasági bővülésre alapozta. Azonban a 2022. évi makrogazdasági és költségvetési folyamatok oly mértékben megváltoztatták a végrehajtás feltételrendszerét, amely elkerülhetetlenné tette a már elfogadott 2023. évi költségvetés módosítását. Így a 2023. évi VI. törvénnyel módosított 2022. évi XXV. törvény új makrogazdasági pályája 2023-ra 1,5 százalékos növekedéssel számol. Mértékadó nemzetközi pénzügyi szervezetek értékelése szerint a magyar gazdaság 2023. évi teljesítményének növekedése szerény mértékű lehet. Az Európai Bizottság májusi, valamint az

IMF áprilisi elemzése 0,5 százalékos bővülést vár, az OECD stagnálást jelez (az előző novemberi 1,5 százalékos várakozással szemben). A jelentős piaci bizonytalanság, a belső kereslet és az export megrendelések visszaesése következtében szerény mértékű a hazai piaci elemzők várakozása is, mivel -0,5 és 0,6 százalék közötti bővülésre alapoznak.

A **bruttó hazai termék** volumene 2023. első negyedévében 0,9 százalékkal, a második negyedévben 2,4 százalékkal csökkent - az előző év azonos időszakához viszonyítva. A szezonális és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint a gazdaság teljesítménye az előző negyedévhez mérten az I. negyedévben 0,4 százalékkal, az előző év azonos időszakához képest 1,1 százalékkal esett vissza, míg a II. negyedévben ez az érték 0,3, illetve 2,3 százalék volt. A **félév egészében** a gazdaság teljesítménye 1,7 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A csökkenés legnagyobb mértékben az iparban és a piaci szolgáltatásokban (ezen belül a szállításban, raktározásban, kereskedelemben) jelentkezett. Mérsékelte a visszaesést a mezőgazdaság teljesítménye. A szolgáltatások hozzáadott értékének csökkenését pedig részben a humán-egészségügy, szociális ellátás nemzetgazdasági ág növekedése ellensúlyozta. A felhasználási oldalról a végső fogyasztás 1,4 százalékponttal, a bruttó felhalmozás 3,2 százalékponttal csökkentette, a külkereskedelmi forgalom egyenlege pedig jelentős növekedéssel javította a teljesítményt.

Az **ipari termelés** az év első hat hónapjában 4,8 százalékkal esett vissza az előző év azonos időszakához képest. A teljesítmény csökkenéséhez a feldolgozóipari alágak többsége (a 13 alágból 9) hozzájárult, a legnagyobb mértékben (24,1 százalékkal) a vegyi anyagok gyártása, emellett a kőolajfeldolgozás, a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártás, valamint a fémgyártás, illetve a fa és papíripar esetén volt jelentős visszaesés. A többi feldolgozóipari alágnál 3,5 és 20,9 százalék közötti mértékben nőtt a termelés volumene: leginkább a villamosberendezések gyártásában (20,9 százalékkal) és a legnagyobb súlyú alágban (a járműgyártásban) 14,5 százalékkal bővült. Az értékesítés 60 százalékát adó külpiazi eladások volumene 0,2 százalékkal, a hazai értékesítéseké 17,3 százalékkal lett kevesebb az előző évinél.

Az **építőipari termelés** 2023 első hat hónapjában 7 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakának teljesítményéhez mérten, ezen belül az épületek építése 6,1 százalékkal lett kevesebb, az egyéb építményeké 7,6 százalékkal, (a speciális szaképítés 5,3 százalékkal) csökkent. Az időszak végén az építőipari vállalkozások szerződésállománya 23,7 százalékkal, ezen belül az épületek építésére kötött szerződéseké 3,0, az egyéb építmények építésére vonatkozóké 36,5 százalékkal volt kisebb az egy évvel korábbinál. A belső kereslet (a magas

anyagárak és vállalkozó díjak következtében) visszaesett, de a beruházások kormányzati visszafogása is erős hatást gyakorolt a teljesítményre.

A **nemzetgazdasági beruházások** volumene 2023 I. féléve egészében - az előző év azonos időszakához viszonyítva - 9,6 százalékkal csökkent. A visszaeséshez a legtöbb nemzetgazdasági ág hozzájárult. A beruházási aktivitásban alapvetően a feldolgozóipar mutatott húzóerőt. Ezen - a nemzetgazdasági beruházások harmadát jelentő, a legnagyobb súlyt képviselő - alágazat fejlesztései - az előző év azonos időszakához viszonyítva - 11,6 százalékkal nőttek. Ezzel szemben minden más alágazatban különböző mértékű csökkenés volt megfigyelhető. A korábban erős ingatlanügyletek beruházási teljesítménye az előző év azonos időszakához viszonyítva 15,2 százalékkal esett vissza, melynek oka az irodaház-építési projektek lezárulása, másfelől a tárgyidőszaki lakásépítések, felújítások mérséklődése. A szállítás, raktározás beruházási volumene a félév egészében 17,1 százalékkal csökkent - az állami infrastrukturális fejlesztések mérséklődése következtében. A mezőgazdasági beruházási teljesítmény 4,6 százalékkal mérséklődött, ebben szerepet játszott, hogy a gazdálkodók csökkentették az építési és az import-gép és -járművel kapcsolatos fejlesztési ráfordításokat.

A **lakásépítési aktivitást** kedvezőtlenül érintette a gazdaság lassulása és a belső kereslet gyengülése (a magas infláció következtében). Az I. félévben 7353 új lakás épült, 19 százalékkal kevesebb az előző év azonos időszakának teljesítményénél. A fővárosban, vármegye-székhelyeken, más városokban – sorrendben: 36; 28; 6,9 százalékkal kevesebb lakás épült, míg községekben 9,2 százalékkal több lakást vettek használatba, ezek többsége (66 százaléka) is az agglomerációban valósult meg. A kiadott építési engedélyek és egyszerű bejelentések alapján építendő lakások száma 10.880 volt, ami 39 százalékkal kisebb az egy évvel korábbi teljesítménynél. Az építési kedv az összes település kategóriában csökkent az előző év azonos időszakához mérten: a fővárosban 17, vármegye-székhelyeken 38, a többi városban 47, a községekben 53 százalékkal kevesebb lakás építését tervezik az előző évihez képest. A lakásépítést is ösztönző otthonteremtési támogatások tekintetében a preferált kistelepüléseken elérhető CSOK összege 2024. január 1-től jelentősen emelkedik, a nagyobb településeken azonban a CSOK megszűnik, de az itt élők számára a Kormány új lakhatástámogatás-formák bevezetését tervezi, melyek részletei még kidolgozás alatt állnak.

A 2023 júliusi adatok alapján a **foglalkoztatottak** száma 4 millió 728 ezer fő volt, ami 29 ezerrel több az előző évinél. A 15-64 év közöttiek körében mért foglalkoztatási ráta 74,8 százalék volt (0,4 százalékponttal több az előző évinél). A munkanélküliek száma 194 ezer, a munkanélküliségi ráta 3,9 százalék volt júliusban. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

adminisztratív adatai szerint a nyilvántartott álláskeresők száma – 2 százalékkal – 227 ezer főre csökkent.

A bruttó és a nettó **átlagkereset** az év első hat hónapjában egyaránt 13,6 százalékkal nőtt (556.700 forint, illetve 383.800 forint volt). Az átlagkereset változását (növekedés mértékét) befolyásolta a 2022 februárjában a honvédelmi és a rendvédelmi hivatalos állományak kifizetett, hat havi illetménynek megfelelő, szolgálati juttatás. Ennek hatását kiszűrve a bruttó átlagkereset és a kedvezmények figyelembevételével számolt nettó átlagkereset növekedése egyaránt 2,7 százalékponttal lenne magasabb.

A **kiskereskedelmi forgalom** volumene január-júliusban – naptárhatástól megtisztított adatok alapján – 9,9 százalékkal lett kisebb az előző év azonos időszakának teljesítésénél. Ezen belül az élelmiszer- és élelmiszerjellegű vegyes kiskereskedelemben 7,0, a nem élelmiszer kiskereskedelemben 7,6, az üzemanyag kiskereskedelemben 21,7 százalékkal esett vissza az értékesítés volumene.

A **kereskedelmi szálláshelyek** forgalma január-júliusban emelkedett az előző év azonos időszakához képest: a turisztikai szálláshelyeken 0,6 százalékkal több, összesen 22,4 millió vendégéjszakát regisztráltak. A belföldi vendégek 8,1 százalékkal kevesebbet (12,0 millió), a külföldiek viszont 13 százalékkal több (10,4 millió) vendégéjszakát töltöttek el turisztikai szálláshelyeken. Az összes bruttó bevétel 75 milliárd forint, ez folyó áron 15 százalékkal haladja meg az egy évvel korábbi teljesítést.

A **fogyasztói árakban** 2023. augusztusban az előző év azonos időszakához képest tovább mérséklődött az áremelkedés üteme. Éves alapon (a júliusi 17,6 százalék után) 16,4 százalék volt az átlagos áremelkedés mértéke. 12 hónap alatt az élelmiszerek ára 19,5, a háztartási energia ára 34,7, a szeszes italok és dohányárak 12,7, a szolgáltatások 13,2, a tartós cikkek 2,3 százalékkal drágultak. A nyugdíjas háztartások körében a fogyasztói árak 17,2 százalékkal emelkedtek az előző év azonos időszakához képest. Várhatóan a dezinflációs folyamat az év további hónapjaiban tovább erősödhet. Augusztusban az üzemanyagok árának növekedése 0,7 százalékra növelte az előző hónaphoz képest mért általános áremelkedést, de a maginfláció csak 0,2 százalékpont volt a két hónap között.

2. A központi alrendszer bevételeinek alakulása

A 2023. év I. felében az államháztartás **központi alrendszerében** – együttesen – 17.790,8 milliárd forint bevétel képződött, amely az éves előirányzat 48,9 százaléka. Ez összegében

3366,2 milliárd forinttal – 23,3 százalékkal – több az **előző év azonos időszakának** (a továbbiakban: előző évi vagy bázis időszaki) bevételéhez viszonyítva. Az emelkedés elsősorban az adó- és járulékbevételek jelentős, 2249 milliárd forintos növekedéséhez köthető, amihez legnagyobb mértékben a gazdálkodó szervezetek befizetései és munkát terhelő adóbevételek járultak hozzá. A növekedés dinamikájában a makrogazdasági alapfolyamatok mellett szerepet játszott a 2022 első félévében folyósított személyi jövedelemadó-visszatérítés miatt kialakult alacsony tavalyi bázis, valamint a 2022. második félévében bevezetett extraprofit-adók idején – első félévi – hatása.

A központi alrendszeren belül a **központi költségvetés** bevétele 12.518,9 milliárd forint, ami a **törvényi módosított előirányzat** (a továbbiakban: éves előirányzat) 48,1 százaléka.

A **gazdálkodó szervezetek befizetéseinél** a teljesítés összege 1866,4 milliárd forint, amely az éves előirányzat 47,4 százaléka.

Ebben a bevételi főcsoportban meghatározó súlyt a **társasági adó** képvisel, e jogcímen 638,1 milliárd forint a bevétel (az éves előirányzat 63,5 százaléka), amely 177 milliárd forinttal haladta meg az előző évit. A bázis időszaki teljesítéshez viszonyítva e jelentős bevételi növekedés (különbség) elsősorban a korábbi években realizált profitok növekedésére vezethető vissza: az előlegek esetében a 2020. és a 2021. évi profitok eléréséből származó adóelőleglet csapódott le a növekményben (mintegy 120 milliárd forintértékben), a májusi adóbevallásoknál pedig a 2021. és a 2022. évi nyereségből vezethető le az emelkedés (megközelítőleg 50 milliárd forint). Mindezen túl az egyedi befizetések (adózási önellenőrzések, bírósági ítélet, adóellenőrzések során megállapított kötelezettségek stb.) is hozzájárultak a bevételi eredményhez.

A **pénzügyi szervezetek befizetései** címén 144,3 milliárd forint bevétel érkezett a költségvetésbe (a teljesítés az éves előirányzat 40,3 százaléka), amely 104,1 milliárd forinttal haladta meg az előző évi bevételt. Ennek oka a bevallási adatok alapján előírt magasabb előlegfizetési kötelezettség. A **kisadózók tételes adójából** 2023 első félévében 36,3 milliárd forint képződött, amely az éves előirányzat 44,7 százaléka (ugyanakkor 70,5 milliárd forinttal kevesebb az előző évi bevételnél). Ezen adónem anyagi és eljárási szabályainak 2022. évi átalakítása következtében az adózói létszám kevesebb, mint harmadára esett vissza (460 ezerről 130 ezerre), így a féléves bevételek csökkentek az I. félévben. A **kisvállalati adóból** 87,2 milliárd forint volt a bevétel (az éves előirányzat 47,5 százaléka), ugyanakkor a teljesítése 17,5 milliárd forinttal magasabb az előző évinél – a

kisvállalatok számának és az általuk fizetett bérek emelkedése következtében. A **közműadó** bevétel teljesítése 46,9 százalék volt. Az **ökoadó** teljesítése az időarányos előirányzattól erősebben elmaradt (45,6 százalék). A **játékadóból** származó bevétel teljesítése 56,8 százalék (összegében 26,6 milliárd forint), amely 3,3 milliárd forinttal magasabb az előző évi bevételnél. A **cégautóadó** bevétel (39,8 milliárd forint) teljesítése az éves előirányzatnak megfelelő (50,5 százalék).

A **bányajáradék**ból 141,6 milliárd forint bevétel érkezett a költségvetésbe (a teljesítés az éves előirányzat 42,4 százaléka), összegében azonban 73,2 milliárd forinttal magasabb az előző évinél. A bevétel alakulására a kitermelési kötelezettség előírása, a Brent-kőolajár, a holland tőzsdei (TTF) gázár és a devizaárfolyam változása, valamint a bányajáradék számítási módjának módosítása volt hatással. Az **energia ágazat befizetései** jogcímen 280,5 milliárd forint bevétel teljesült (az éves előirányzat mindössze 39,2 százaléka), amely összegében 225,5 milliárd forinttal haladta meg a bázis időszaki teljesítményt. A bázisévhez viszonyítva a jelentős bevételi növekedést az ezen jogcímen fizetendő adónemek szabályainak változása és az extraprofitadók teljesülése eredményezte: egyfelől az energiaellátók jövedelemadójának alanyi köre bővült, másfelől ezen a mérleg soron könyvelték az energiaágazatot érintő extraprofitadókat, így az Urals-Brent árfolyamkülönbség alapján fizetett, a kiegyenlítő erőművek, valamint a támogatott átvételi rendszerből kilépő megújuló energiatermelők extraprofitadóját. **Gyógyszergyártói adó** jogcímen 39,5 milliárd forint bevétel érkezett a 2023. évi költségvetésbe (melynek éves előirányzata 122,5 milliárd forint). **Kiskereskedelmi adóból** 36,5 milliárd forint bevétel teljesült, (az éves előirányzat 17,8 százaléka), ami a bázis időszakinál 21,2 milliárd forinttal magasabb. Ennek oka az előző éves elszámolásokból fakadó addicionális befizetések teljesülése. (Ezen adóból az év első felében az elszámolásokhoz köthető pénzforgalom teljesült, az idei évre esedékes első előlegfizetési kötelezettség a legtöbb adózó esetén július hónapra esik.) A **rehabilitációs hozzájárulásból** származó bevétel 78,1 milliárd forint volt (a teljesítés 49,5 százalék), összegében 14,5 milliárd forinttal magasabb a bázis időszaki teljesítésnél. Ennek oka az adómértéket meghatározó minimálbér emelése, valamint a foglalkoztatotti létszám bővülése.

Az **egyéb központosított bevételek**ből 275,7 milliárd forint teljesült, amely a törvényi előirányzat 48,7 százaléka, ugyanakkor az előző év azonos időszakának teljesítését 5,1 százalékkal haladja meg. E bevételi csoportban a továbbra is az **elektronikus** (megtett úttal arányos) és az **időalapú útdíj** képvisel meghatározó súlyt (az előbbi 140,4 milliárd, az

utóbbi 59,3 milliárd forint), a teljesítés az éves előirányzat 45,2, illetve 59,2 százaléka. A **környezetvédelmi termékdíjból** és a **hulladéklerakási díjből** 27,3 és 7,2 milliárd forint bevétel érkezett be (az előbbi teljesítése a törvényi előirányzat 45,5, az utóbbi 44,7 százaléka). A **vízkeszletjárulék jogcímen** 6,5 milliárd forint (az éves törvényi előirányzat 50,5 százaléka) folyt be a költségvetésbe. A **bírság bevételekből** az előirányzat 59,0 százaléka, 32 milliárd forint képződött.

A **fogyasztáshoz kapcsolt adókból** az év első felében 4353,1 milliárd forint bevétel érkezett, a teljesítés az éves előirányzat 42,7 százaléka, ami összegében 276,7 milliárd forinttal több az előző évinél. A fogyasztást terhelő adók két meghatározó eleme az általános forgalmi adó és a jövedéki adó.

Az **általános forgalmi adóból** az év első felében 3328,0 milliárd forint bevétel képződött, a teljesítés az éves előirányzat 41,7 százaléka, mindössze 73 milliárd forinttal, 2 százalékkal haladva meg a bázis időszaki teljesítést. A nettó áfabevételek alacsony szintje mögött egyrészt a magas kiutalások, másrészt a bruttó bevételek növekedési dinamikájának jelentős mérséklődése áll. Az áfabevételek mérséklődését elsősorban a belső kereslet visszaesése és ebből következő kiskereskedelmi forgalom lassulása magyarázza.

A **jövedéki adóból** 648,2 milliárd forint bevétel érkezett a költségvetésbe (a teljesítés 44,3 százalék), ami összegében 67,5 milliárd forinttal (12 százalékkal) több az előző évinél. 2022. júliusa óta minden jövedéki adótétel mértéke emelkedett. Az *üzemanyagok* után fizetett jövedéki bevételek alig emelkedtek annak ellenére, hogy idén ismét a korábbi, magasabb adómérték van érvényben szemben az előző évvel (amikor 2022. márciustól 2022. december 6-áig átmenetileg alacsonyabb adómérték volt érvényben), mivel az üzemanyag-forgalom jelentősen visszaesett az év első hat hónapjában. A *dohánytermékek* utáni bevételek növekedését a 2022 júliusi és 2023 januári adómérték-emelés és a kapcsolódó piaci reakciók eredményezték. A *szeszesitalok és egyéb* termékeknél a 2022. júliusi adóváltozásokkal indokolható a bevétel növekedés.

A **pénzügyi tranzakciós illeték** címén 166,5 milliárd forint érkezett a költségvetésbe (a teljesítés 50,1 százalék), összegében 33,7 milliárd forinttal több az előző évi teljesítésnél, a jelentős mértékű növekedés a 2022. júliusi adómérték emelés eredménye, de jelentős a pénzügyi tranzakciók, az utalások számának további növekedése, az ezt támogató alkalmazások széles körű használata. A **regisztrációs adó** teljesítése 7,7 milliárd forint (az előirányzat 45,9 százaléka), összegében 0,6 milliárd forinttal kevesebb az előző évi

teljesítésnél. A **távközlési adó** teljesítése 63,4 százalék (összegében 61,1 milliárd forint) és kétszerese a bázis időszaki teljesítésnek. A **biztosítási adóból** 118,0 milliárd forint érkezett a költségvetésbe (az előirányzat 53,8 százaléka), ez összegében 57,8 milliárd forinttal több az előző évi bevételnél. A **légitársaságok hozzájárulása** új jogcímen 15,4 milliárd forint bevétel teljesült (az előirányzat 43,8 százalék). A vendéglátás- és kereskedelmi szálláshely szolgáltatókat terhelő **turizmusfejlesztési hozzájárulás** címén 8 milliárd forint (az előirányzat 22 százaléka) érkezett a költségvetésbe.

A **lakossági befizetések teljesítése** az év első felében 2102,6 milliárd forint volt, amely az éves előirányzat 47,4 százaléka.

E bevételi csoportban a meghatározó súlyt a **személyi jövedelemadó** képviseli, ami összegében 1915,5 milliárd forint (az éves előirányzat 47,2 százaléka), 885,1 milliárd forinttal több az előző évi bevételnél. A jelentős emelkedésre a nemzetgazdasági bruttó bér- és keresettömeg idei dinamikus növekedése mellett a 2022-ben a családok számára juttatott adóvisszatérítés miatt kialakult alacsony bázis ad magyarázatot. A bruttó bevételek 2023 júniusáig 15,6 százalékkal voltak magasabbak, mint egy évvel korábban. Továbbá az idei évben kiterjesztésre került a fiatalok részleges adómentessége, így 2023-tól már a 30 év alatti anyák is mentesülnek a tavalyi júliusi átlagbér összegéig az adófizetés alól, amennyiben 25-30 év között gyermeket szülnek vagy örökbe fogadnak.

Az **illetékbefizetések** dinamikája lassult, az éves előirányzat 45,0 százaléka érkezett a költségvetésbe (összegében 123,3 milliárd forint). A mérsékelt teljesítmény oka egyfelől a makrogazdasági helyzet változása, a növekedés lassulása, másfelől a lakáspiaci tranzakciók számának csökkenése, a hitelfeltételek szigorodása, korlátozottsága stb. A **gépjárműadó** címén 63,7 milliárd forint (az éves előirányzat 63,4 százaléka) képződött, amely 3,6 milliárd forinttal több a bázis időszaki teljesítésnél. Az előirányzaton felüli többletbevétel alapvetően a bázishatásnak köszönhető, mivel a tavalyi éves bevétel is 6 százalékponttal meghaladta a 2022-es törvényi előirányzatot.

A **költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok** bevételei 1412,0 milliárd forintra teljesültek, amely az éves előirányzat 76,8 százaléka. A költségvetési szerveknél ebből összegében 1041,4 milliárd forint, az előirányzat 64,7 százaléka teljesült, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatoknál pedig az éves előirányzat mintegy 162,5 százaléka (összegében 370,6 milliárd forint).

A **befizetések az államháztartás alrendszeréből** mérleg soron 1426,0 milliárd forint érkezett a költségvetésbe (az éves előirányzat 70,4 százaléka). Ezen belül a *Központi költségvetési szervektől származó befizetések* 229,9 milliárd forintot tettek ki (a teljesítés az éves előirányzat 67,2 százaléka), a *Központi Maradványszámolás Alapba* a költségvetési szervek előirányzatai terhére az I. félévben 98,6 milliárd forint, a *Megtakarítási Alapba* 224,2 milliárd forint befizetés érkezett. Az *Elkülönített állami pénzalapok befizetése* 50 százalékra teljesült (összegében 7,0 milliárd forint), a *Helyi önkormányzatok befizetése* az előirányzat 54,7 százalékában (összegében 129,8 milliárd forintban) realizálódott. A *Rezsivédelmi Alap költségvetési támogatásból eredő bevétele* és a *Honvédelmi Alap központi támogatásból eredő bevétele* az éves előirányzat 50-50 százalékában teljesült (összegében az előbbi 584,1 milliárd, az utóbbi 132,3 milliárd forint).

Az **állami vagyonnal kapcsolatos bevételek** (ingatlanokkal, ingóságokkal összefüggő bevételek, osztalék, egyéb bevételek) 337,7 milliárd forintot tettek ki, ami az éves előirányzat 49,9 százaléka (a bázisidőszaki teljesítést 30 százalékkal haladja meg, de a befizetések lefutása nem egyenletes, az I. félévben a Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek csupán 5 milliárd forintot tettek ki). Az előirányzat teljesítésében meghatározó arányt három tétel adja: széndioxid **kvóta értékesítésből** 79,5 milliárd forint, **gazdasági társaságokkal kapcsolatos bevételek** címén 1334 milliárd forint (ezen belül az MVM Zrt-től 108 milliárd forint) származott, valamint az **állami beruházások** fejezetében további 72,6 milliárd forint bevétel került elszámolásra.

Az **adósságszolgálattal kapcsolatos (kamat) bevétel** 186,2 milliárd forint volt, amely az éves előirányzat 43,9 százaléka. A korábbi éveknél magasabb kamatbevétel a KESZ állomány után fizetett kamat elszámolásához, valamint az adósságkezelési műveletekhez köthető.

Az **Uniós programok bevételei** mérleg soron az első félévben az éves előirányzat (2244,5 milliárd forint) egyharmada, 754,7 milliárd forint bevétel érkezett. Az alacsony teljesítés alapvetően annak következménye, hogy a 2021-2027-es Kohéziós Operatív Programok bevételei jelentősen elmaradnak az előirányozottól, a helyreállítási források lehívása pedig egyelőre nem kezdődhetett meg. Az **Egyéb uniós bevételek** mérleg soron vámbeszedési költség megtérítése címén befolyt 17,2 milliárd forint (az éves előirányzat 41,8 százaléka), amely elmarad az időarányostól, de 1,1 milliárd forinttal meghaladja a bázis időszaki bevételt.

Az **elkülönített állami pénzalapok** együttes bevételi előirányzata 51,5 százalékban (389,2 milliárd forint) teljesült.

Ezen pénzalapok bevételeiben a legnagyobb súlyt a **Nemzeti Foglalkoztatási Alap (NFA)** képviseli, melynek teljesítménye és az éves előirányzat (424,5 milliárd forint) 43,6 százalékát (összegében 185,0 milliárd forintot) érte el. Forrásai közül a társadalombiztosítási járulék Nemzeti Foglalkoztatási Alapot megillető hányada 47,7 százalékra (összegében 172,4 milliárd forintra), az előfinanszírozott uniós programok kiadásainak visszatérülése 7,3 százalékra (összegében 4,4 milliárd forintra), továbbá az egyéb bevételeké közel két és félszeresére (összegében 8,1 milliárd forintra) teljesült.

A **Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap** bevételei az előirányzat 63,9 százalékra (összegében 91,3 milliárd forintban) teljesültek, ebben meghatározó az innovációs járulék (melynek teljesülése 59,1 százalék). A bevételek a **Központi Nukleáris Pénzügyi Alapnál** 55,1 százalékra (61,6 milliárd forintra), a **Nemzeti Kulturális Alapnál** 49,3 százalékra (7,2 milliárd forintra), a **Bethlen Gábor Alapnál** 71,2 százalékra (összegében 44,2 milliárd forintra) teljesültek.

A **társadalombiztosítási alapok** bevételi előirányzata (9587,9 milliárd forint) az első félévben 50,9 százalékban teljesült (ezen belül a Nyugdíjbiztosítási Alap bevételei 52,1 százalékra, az Egészségbiztosítási Alap bevételei 49,3 százalékra). A társadalombiztosítási alapok bevételeinek meghatározó hányada a szociális hozzájárulási adóból és a társadalombiztosítási járulékokból keletkezik. (A befizetett társadalombiztosítási járulék 54 százalékát az állami adóhatóság a Nyugdíjbiztosítási Alapnak, 37,9 százalékát az Egészségbiztosítási Alapnak, 8,1 százalékát a Nemzeti Foglalkoztatási Alapnak utalja.)

A **szociális hozzájárulási adó** Nyugdíjbiztosítási Alapot megillető része (942,3 milliárd forint) 9,8 százalékkal (összegében 84,3 milliárd forinttal) múlja felül a bázis időszak bevételt. Az éves előirányzathoz mérten a teljesítés 47,9 százalék. A **társadalombiztosítási járulék** Nyugdíjbiztosítási Alapot megillető része és a **nyugdíjjárulék** együttesen 1174,5 milliárd forintban teljesült, amely a bázis időszakban befolyt bevételt összegében 165,0 milliárd forinttal (16,3 százalékkal) haladta meg. A Nyugdíjbiztosítási Alap 2023. évi költségvetése az ellátási kiadások támogatására 1071,6 milliárd forint központi költségvetési támogatásban részesül. Az első hat havi költségvetési hozzájárulás (összege 744,8 milliárd forint) 260,4 milliárd forinttal haladja meg a bázis időszakit.

A **szociális hozzájárulási adó** Egészségbiztosítási Alapot megillető része (373,2 milliárd forint) 9,9 százalékkal (összegében 33,5 milliárd forinttal) haladja meg a bázis időszak bevételt. A **társadalombiztosítási járulék** Egészségbiztosítási Alapot megillető része és az

egészségbiztosítási járulék – együttesen – 801,6 milliárd forintban teljesült, amely az előző év azonos időszakában érkezett bevételt összegében 112,7 milliárd forinttal (16,4 százalékkal) haladta meg. Az Egészségbiztosítási Alap bevételei között a központi költségvetési hozzájárulása az I. félévben 636,2 milliárd forintot tett ki, amely 18 milliárd forinttal több, mint az előző évi összeg.

3. A központi alrendszer kiadásainak alakulása

A 2023. év első félévében az **államháztartás központi alrendszerében** 20.686,8 milliárd forint kiadást teljesítettek, felhasználva az előirányzat 52,1 százalékát, az előző év azonos időszakához képest közel 20 százalékkal többet. Amíg a 2022. év ezen időszakában a gazdaság újraindítását célzó, illetve a lakossági jövedelemnövelő intézkedések (béremelések, a 13. havi nyugdíj teljes összegének tervezettnél gyorsabb visszaépítése, a rendvédelmi szolgálati juttatás előre hozása) emelték a kiadások szintjét, addig 2023 I. félévében elsősorban a rezsivédelemre, valamint a lakástámogatásra kifizetett összegeknél volt tapasztalható az időarányos előirányzat túllépése.

A 20,1 százalékos növekmény révén a **központi költségvetésben** a kifizetések 15.427,2 milliárd forintot értek el, amelyen belül a főbb kiadások a következők szerint alakultak.

Az **egyedi, normatív és a közmédiának nyújtott, valamint a szociálpolitikai menetdíj támogatások** 2023. évi együttes előirányzata (2912,3 milliárd forint) csaknem duplája a 2022. egész évben teljesítettnek, mert egyrészt az autópálya rendelkezésre állási díjakat a szakmai fejezeti kiadási előirányzatokból átcsoportosították ezen mérleg tételre, másrészt a Rezsivédelmi Alapba helyezett energia-árkompenzációra képzett tartalékok közül a lakossági rezsivédelemmel, valamint az állami tulajdonú társaságok támogatásával összefüggő kifizetéseket szintén itt számolják el. Az előirányzott összeg 56,4 százaléka került kifizetésre 2023 első félévében, melynek jelentős részét a távhőszolgáltatók, a lakossági villamosenergia és földgáz egyetemes szolgáltatás, valamint a készletezés kompenzációjának támogatásához köthető 969,2 milliárd forint tette ki. Nagyoösszegű – 318,5 milliárd forint, a bázis időszakánál 34,7 százalékkal több – volt még a kifizetés a távolsági és elővárosi közlekedési közszolgáltatások költségtérítésénél is, összefüggésben a megemelkedett energia és üzemanyagköltségekkel.

Az előző évi tényadathoz képest a **lakástámogatásoknál** lényegesen – 40 százalékkal – 382,9 milliárd forintra csökkent a 2023-ra előirányzott összeg, ami ugyanakkor túlléphető. (Az otthonfelújítási program 2022. december 31-i befejezését megelőzően az utolsó hónapban több

mint 100 ezer kérelmet nyújtottak be, amelyek feldolgozása és így kifizetése is áthúzódott 2023 első hónapjaira. Ezen egyszeri jellegű kiadás mellett a más lakásprogramokra nyújtott támogatások nem érik el az időarányos mértéket. A két hatás eredőjeként a kifizetések 2023. I. félévében meghaladták az előirányzat 86 százalékát.

A **Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap** előirányzatából a bázis félévinél 6,1 százalékkal, míg az időarányosnál 1,1 százalékponttal többet – 385,9 milliárd forint kiadást teljesítettek.

Ennek nagy (54,4) százalékát kitevő **családi támogatásokra** 210,1 milliárd forintot fizettek ki. Ebből – a bázis időszakához képest valamelyest kevesebb összeg – 154,8 milliárd forint jutott *családi pótléokra*. A további összegből különböző *gyermekneveléssel, valamint életkezdéssel összefüggő célokat* támogattak.

96,0 milliárd forintot (az előző év azonos időszakához képest 6,1 százalékkal többet) használtak fel **jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokra**. A kiadások növekedését elsősorban az okozta, hogy egyes ellátások összege a 2023 januárjától magasabb összegű minimálbérrel párhuzamosan emelkedett, míg más ellátások esetén a januári nyugdíjindexálással azonos mértékű 15 százalékos emelés valósult meg. Ebből 55,3 milliárd forint kifizetés volt a különböző *járási szociális feladatokra, így a gyermekek otthongondozási díjára, az ápolási díjra. A korhatár alatti ellátásokra* 67,4 milliárd forintot, míg további kiegészítő támogatásokra, köztük *fogyatékosági támogatásra, a vakok személyi járadékára* 40,6 milliárd forintot folyósítottak.

A központi költségvetés kiadásain belül közel 40 százalékot a **központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok** – 6113,0 milliárd forint összegű – kiadásai tették ki.

Nagyobb részét – az előző évinél valamivel kevesebbet, ugyanakkor az előirányzat 59,4 százalékát, 3434,8 milliárd forintot – a **költségvetési szervek kiadásaira** használták fel. E kiadásból – időarányos teljesítéssel – 2 065,0 milliárd forint volt a személyi juttatásokra és munkaadókat terhelő járulékokra kifizetett összeg, míg a dologi kiadások 810,4 milliárd forintot tettek ki. Beruházásokra 173,8 milliárd forint, felújításokra pedig 31,8 milliárd forint jutott. Az intézmények a hat éve bevezetett szabály szerint a kötelezettségekkel nem terhelt előirányzat-maradvány címen, 98,6 milliárd forintot a Központi Maradványelszámolási Alapba fizettek be. Az időarányosnál magasabb kiadást magyarázza, hogy a hiánycél teljesítése érdekében 2023. március 16-ig a Kormány irányítása alá tartozó központi költségvetési fejezeteknek és elkülönített

állami pénzalapoknak 250 Mrd Ft éves befizetési kötelezettségük 94,0%-át 235 Mrd Ft-ot kellett teljesíteniük. A **szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak** teljesítése 2678,2 milliárd forint volt, amely az éves előirányzat 54,0 százaléka. A legtöbb kifizetés különböző állami és nem állami humánszolgáltatások normatív finanszírozására, térségi fejlesztési feladatokra, közlekedési fejlesztésekre, turisztikai programokra, beruházások ösztönzésére, kulturális értékőrző beruházásokra, egyházi tevékenységekre jutott. A teljesítésben közrejátszott, hogy az elmúlt évhez hasonlóan a kötelezettséggel nem terhelt előirányzatokat – 244,2 milliárd forintot – át kellett utalni a Megtakarítási Alapba. Ebből, valamint a Maradványelszámolási Alapból a fejezetet irányító szervek igényeltek és kaptak együttesen 247,8 milliárd forint pótlólagos támogatást, amely elköltésével megnő a fejezetek nettó kiadása.

Az Unió programok bevételeinek változatlanul lassú beérkezése mellett – hazai költségvetési forrásból történő megelőlegezéssel, ha visszafogottan is, de – folytatódott az **Unió programok megvalósítása**. Az I. félévben 1461,4 milliárd forint kifizetés történt, mely az időarányos teljesítésnél 11,5 százalékponttal, míg a bázis időszakénál 20,9 százalékkal kevesebb. Megelőlegezés (előleg fizetés) összege 572,6 milliárd forint volt, a fennmaradó összeg pedig számla alapú felhasználást szolgált. A legnagyobb összegű kifizetés a 2014-2020-as programozási időszakból a Gazdaságfejlesztés és Innovációs Operatív Programra, az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Programra és a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Programra történt. A 2021-2027-es időszak Széchenyi Terv Plusz programok közül a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz, a Gazdaságfejlesztés és Innovációs Operatív Program Plusz, valamint a Végrehajtás Operatív Program Plusz projektjeire történtek nagyobb kifizetések.

A **helyi önkormányzatok** részére az I. félévben 577,7 milliárd forint **támogatást** folyósítottak, az előirányzat 51,9 százalékát, az egy évvel korábbinál 2,0 százalékkal többet. A támogatás döntő része – 80,4 százaléka – normatív hozzájárulás volt az általános működéshez és az ágazati (egyes köznevelési, szociális, gyermekjóléti, gyermekétkeztetési, valamint kulturális) feladatokhoz. A kiegészítő támogatás 12,8 százalékot, 73,8 milliárd forintot képviselt, megduplázva a bázis időszakit. A nagymértékű növekmény az energiaár-emelkedés ellentételezése a 10 ezer lakos feletti önkormányzatok részére, a kulturális intézmények béremelése (benne a minimálbér és garantált bérminimum emelkedése), valamint helyi közösségi közlekedési feladat támogatása jogcímeknél jelentkezett. A kiadás 6,8 százaléka, 39,7 milliárd forint az évközi pótlólagos feladatokhoz kapcsolódott, amelynek nagy része, 35,7

milliárd forint, 2023. évi bérintézkedéseket finanszírozott, ezen felül hozzájárulást kaptak az önkormányzatok az orosz-ukrán háború miatt hazánkba érkező menekültek ellátására fordított kiadásokra, valamint működési és fejlesztési feladatokra.

Az **EU költségvetéséhez hozzájárulás** az előirányzatnak valamivel kevesebb mint fele, 321,8 milliárd forint volt.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos kiadások összege** 813,8 milliárd forint volt, ami a bázis időszaknak több mint kétszerese. Az összeg csaknem kétharmadát állami többségi tulajdonú társaságok feltőkésítésére fordították. Egytizedet az ingatlanokra és ingóságokra, míg egyötödöt kiemelt állami beruházásokra használtak fel. A feltőkésítéseknél általában nagy összegű egyedi kifizetés történik, emiatt fordulhat elő az időarányos előirányzat, és a 2023 első félévi kifizetések jelentős túllépése. Így a **társasági portfóliót** érintően a Corvinus Zrt. 360,2 milliárd forint tőkejuttatásban részesült, amely önmagában 44 százalékát teszi ki az I. félévi kiadásoknak. E tőkejuttatás a Vodafone Zrt.-ben, a Posta Biztosító Zrt.-ben és a Posta Életbiztosító Zrt.-ben történő részesedés-szerzést finanszírozta. További nagyobb összegű társasági kiadást jelentett az Eximbank Zrt. 30 milliárd forint és a Nemzeti Védelmi Ipari Innovációs Zrt. 29,4 milliárd forint összegű tőkeemelése, valamint a regionális víziközmű társaságok együttesen 52,5 milliárd forintos forrásjuttatása, amely működési célokra kerül felhasználásra a vonatkozó kormánydöntés értelmében. Az **ingatlan portfóliót** érintő kiadások meghatározó része (61,9 milliárd forint) a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-nél jelentkezik. Ebből 42,8 milliárd forint a 2024-ben, illetve 2026-ban megvalósuló ingatlanvásárlások kapcsán fizetett előleg, amely pénzforgalomban most jelentkezik, de nem terheli az eredményszemléletű költségvetési hiányt. Az **állami beruházásokra** fordított kiadások összege 159,5 milliárd forint, amely egyrészt a közlekedési (közútfejlesztési és vasútfejlesztési) célokat, másrészt a magasépítési beruházásokat szolgált.

A bruttó **kamatkiadások** 1360,1 milliárd forintot tettek ki, ami 4,4 százalékponttal nagyobb az időarányos teljesülésnél. A kamatkiadások növekedését főként a magas infláció és az állampapír-piaci környezet okozza. Kedvező, hogy e kiadás döntő része (87,1 százaléka) forintkifizetés.

A **központi tartalékok** törvényi előirányzata együttesen 977,2 milliárd forint. Ebből eddig 586,6 milliárd forintot használtak fel, legtöbbet, 393,3 milliárd forintot (az előirányzat 76,4 százalékát) a **Céltartalékok** jogcímből. Mivel ez utóbbi felülről nyitott előirányzat, fennáll a kockázata a tartalékkeret túllépésének, veszélyeztetve a hiánycél teljesítését. **Rendkívüli**

kormányzati intézkedések jogcímről 101,6 milliárd forintot csoportosítottak át különböző feladatokra, betartva a jogszabályi előírást, miszerint az I. félévben az összeg 40 százaléka költhető el. **Járvány Elleni Védekezés Központi Tartalékának** 7,7 milliárd forintjából mindössze 0,3 milliárd forint került felhasználásra. A **Beruházási Alap** jogcímről 91,4 milliárd forint (45,7 százalék) kiadás valósult meg.

Az **elkülönített állami pénzalapok** kiadásaira 298,8 milliárd forintot használtak fel, alig haladva meg az időarányost, az előző évitől ugyanakkor 8,4 százalékkal, 23 milliárd forinttal többet.

E növekmény nagyobb része – 13 milliárd forint – a 173,2 milliárd forintot teljesítő **Nemzeti Foglalkoztatási Alapnál jelentkezett.** Ezen belül a passzív kiadások, álláskeresési támogatások tételnél a 61,4 milliárd forint a felhasználás, 13 milliárd forinttal több a bázis félévihez képest, a minimálbér jelentős emelése és az ellátotti létszám tervezettnél kisebb csökkenése miatt. Az egyéb kiadásoknál is jelentős, 12 milliárd forint a növekmény, mely a bérgarancia kifizetés jogcímen a Dunaferr cégcsoporttal összefüggésben keletkezett. Ugyanakkor a Start munkaprogramhoz kapcsolódó kiadások 58 milliárd forintra teljesültek, 11 milliárd forinttal alacsonyabbra, mint a bázisidőszakban. A kiadások visszaesése elsősorban annak a következménye, hogy tavaly az első félévben egy nagyobb összegű előleget folyósítottak az önkormányzatoknak. Mindemellett hatással volt, hogy a bázisidőszakhoz képest a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma 80 ezer főről 67 ezer fő alá esett, míg a közfoglalkoztatottak átlagbére 16 százalékkal emelkedett.

Számottevő kiadás volt még a **Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapnál** (70,4 milliárd forint, az éves előirányzat 55,8 százaléka), valamint a **Bethlen Gábor Alapnál** (39,5 milliárd forint, időarányosnál lényegesen jobb, 63,7 százalékos teljesítéssel).

A **társadalombiztosítási alapok** kiadásai 4960,8 milliárd forintot tettek ki, amely 18,3 százalékkal jelentősen meghaladja az előző évi összeget.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjain belül nagyságrendileg kiemelkedik a **Nyugdíjbiztosítási Alap** 3002,5 milliárd forint teljesítéssel, a bázisidőszakét 27,0 százalékkal meghaladva. Ebből mindössze 3,8 milliárd forint az egyéb kiadás, így a döntő hányad a **nyugellátásokat** finanszírozza. Az e célú kifizetések nagymértékű emelkedését a 2022. évben a vártnál magasabb inflációs hatás miatt két részletben,

júliusban és novemberben végrehajtott 3,9 százalékos és 4,5 százalékos kiegészítő nyugdíjmelés 2023-ra áthúzódó, valamint a tárgyév január hónaptól megvalósult 15,0 százalékos inflációkövető nyugdíjmelés hatása okozta. Szerepet játszott továbbá az induló nyugdíjak megállapítása során alkalmazandó valorizációs eljárás, mivel a nemzetgazdasági nettó átlagkereset előző években megvalósult jelentős növekedésének hatása megjelent a márciusban kihirdetett valorizációs szorzókban. Februárban 13. havi nyugdíj jogcímen 2022 után már másodízben kaptak teljes havi összeget a nyugdíjasok. Az öregségi nyugdíjkorhatár emelkedése 2022-re lezárult, melynek következtében az ellátásban részesülők létszámának csökkenése fokozatosan megszűnt, így 2023 júniusában 13,5 ezer (0,7 százalék) fővel többen részesültek korbetöltött nyugellátásban az előző év azonos időszakához képest. Ezzel szemben a nők 40 éves jogosultsági idejének kedvezményével nyugellátásban részesülők száma csökkenésnek indult az öregségi korhatár betöltése miatt, így az 2023 júniusában 7,2 ezer fővel (4,6 százalékkal) volt alacsonyabb, mint 2022 azonos időszakában.

Az **Egészségbiztosítási Alapból** 1958,3 milliárd forintot használtak fel, az éves előirányzatnak 48,6 százalékát, az előző évinél 7,1 százalékkal nagyobb összeget. Azonos volt az időarányos teljesítés a legnagyobb részt képező **gyógyító-megelőző ellátások kiadásánál** 1119,4 milliárd forinttal, ez a bázis időszakot 4,2 százalékkal haladta meg. E növekmény döntően a 2021. januártól bevezetett és a 2022., valamint 2023. januártól második, illetve harmadik ütemben tovább folytatott fekvő- és járóbeteg-ellátásban dolgozó orvosok béremeléséből, valamint a házi orvosok, fogorvosok és szakdolgozók bértámogatásából, az egészségügyi szakdolgozók 2022. január 1-jei béremeléséből, továbbá egyéb többletfinanszírozásból adódott. Az időarányosnál kisebb teljesítés oka nagyrészt az egészségügyi szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott szakdolgozók és az egészségügyben (műszaki, gazdasági területen) dolgozók július 1-jei béremelése, mivel ennek folyósítása az év utolsó 5 hónapjára oszlik el. Hasonló a helyzet az egészségügyi dolgozók jövedelem-kiegészítésénél, amely kifizetése az őszi időszakban lesz. Mindemellett a járóbeteg-szakellátás és a krónikus fekvőbeteg-szakellátás előirányzatainak felhasználásánál az első félévben megtakarítás mutatkozik. Ennek oka, hogy az átlagfinanszírozásról a teljesítményfinanszírozásra való áttérésnél júniusig a szolgáltatók kapacitása még nem érte el a Covid időszak előtti mértéket. A növekedés azonban érzékelhető, az év utolsó hónapjaira magasabb teljesítés várható.

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatszolgáltatása alapján az **egészségügyi szolgáltatók** 2023. június végi **adósságállománya** 90,0 milliárd forint. (Ebben az egyetemi klinikákra, az önkormányzati és egyházi fenntartású, illetve magánszolgáltatókra vonatkozó adatok is szerepelnek.) Az állami fenntartású – alapvetően az Országos Kórházi Főigazgatóság (OKFŐ) irányítása alá tartozó – egészségügyi intézmények június végi adósságállománya 67,3 milliárd forint. A június havi adósságállományhoz képest mérséklődést eredményezhet, hogy tételes felmérés eredményeként az idei évben még várható rezsikiadásokra – a központi költségvetési szervek rezsikompenzációjának részeként – júliusban az állami egészségügyi intézmények 39,4 milliárd forintot, míg a vagyonkezelő alapítványok által fenntartott egyetemek klinikai központjai 22,4 milliárd forintot, az egyházi fenntartású egészségügyi intézmények pedig 2,6 milliárd forint kompenzációt kaptak.

Gyógyszertámogatásra – a bázisidőszakinál 13,2 százalékkal többet – 243,1 milliárd forintot fordítottak. Az Egészségbiztosítási Alap valamivel több mint 27 százalékát, az egy évvel megelőzőnél 11,8 százalékkal nagyobb összeget, 531,3 milliárd forintot **pénzbeli ellátásokra** használták fel. Ezen belül a legnagyobb tételre, a *rokkantsági és rehabilitációs ellátásokra* történt 199,6 milliárd forint kifizetés 16,9 százalékkal meghaladta az előző év első félévében megvalósult szintet. A további pénzbeli ellátások közül a *gyermekgondozási díjnál* növekedtek (13,0 százalékkal), míg a *táppénznél* csökkentek (4,9 százalékkal) a kiadások az előző év azonos időszakához képest.

4. A hiánycél teljesíthetősége

Az **államháztartás központi alrendszere 2023. évi pénzforgalmi hiányának** 3400,2 milliárd forint előirányzatával szemben az első félévi hiány – ennek 85,2 százalékát elérve – 2896,0 milliárd forint lett. Az egyenleg a központi költségvetés 2908,3 milliárd forint és a társadalombiztosítási alapok 78,1 milliárd forint hiányából, továbbá az elkülönített állami pénzalapok 90,4 milliárd forint többletéből állt elő. Egy hónappal később, július végén a pénzforgalmi hiány a félév végihez képest is nagyobb, 2940,3 milliárd forint lett. Augusztusban pedig elérte a 3299 milliárd forintot, vagyis a törvényi előirányzat 97 százalékát.

A teljes államháztartás **eredményszemléletű hiánya** a 2020. évi 7,5 százalék, a 2021. évi 7,1 százalék, valamint a 2022. évi 6,2 százalék után 2023-ban tovább csökken a módosított 5,2 százalékos hiánycél alapján is. A KSH adatai szerint az ESA deficit az I. félév folyamán a féléves GDP 6,3 százalékát tette ki.

A magas pénzforgalmi és eredményszemléletű hiányhoz hozzájárult a költségvetés bevételi oldalán a magas infláció miatti fogyasztás-visszaesés nyomán az áfabevétel időarányosnál alacsonyabb teljesülése és a kiadási oldalon elsősorban a rezsivédelemmel összefüggésben az egyetemes szolgáltatás és készletezés nagyösszegű kompenzációja, valamint a kamatkiadások emelkedése. A Magyarország számára elkülönített uniós forrásokhoz való hozzáférés korlátozása – a tervezett programok támogatásának visszafogott magyar költségvetési megelőlegezése ellenére – súlyosan rontja a költségvetés egyensúlyát. A kiadási oldalon több olyan tétel kifizetése történt meg az első félévben (13. havi nyugdíj, az otthonfelújítási támogatások elszámolásának áthúzódnása 2023-ra, a téli magas energiafogyasztás utáni rezsitámogatás), amelyek 2023. II. félévében már nem jelentkeznek, illetve rezsitámogatásra előreláthatóan kisebb kiadásra lesz szükség. Utóbbi összegét kedvezően befolyásolja a földgáz árának lényeges csökkenése a tavaly őszi árakhoz képest. Az előirányozottnál magasabb összegben teljesülnek azonban a kamatkiadások, és – a pótlólagos nyugdíjmelés szükségességére tekintettel – a nyugdíjkiadások, illetve az emeléssel érintett egyéb ellátások.

A második félévben tehát a hiány növekedése - előreláthatóan - számottevően alacsonyabb lesz az I. félévi mértéknél, de emellett is a költségvetési folyamatok az eredetinél magasabb hiány felé mutatnak.

A hazai és uniós költségvetési keretrendszerben egyaránt szereplő **maastrichti hiánykritérium** előírja, hogy a kormányzati szektor¹ **eredményszemléletű hiánya** nem lehet magasabb a GDP 3 százalékánál. Az elmúlt 3 éves deficit és még a 2023-ra tervezett, módosított 5,2 százalékos hiánycél is meghaladja ezt az előírást. Erre azonban lehetőséget ad, hogy mind az európai uniós, mind a hazai költségvetési keretrendszerben felfüggesztették a maastrichti hiánycélra vonatkozó kritériumot. Az EU-ban életbe léptetett általános mentesítési záradék a költségvetés egyenlegére vonatkozó referenciaértéktől, valamint a középtávú költségvetési céltól és az ahhoz vezető korrekciós pályától való átmeneti eltérést engedélyezi, feltéve, hogy az nem veszélyezteti az államháztartás középtávú fenntarthatóságát. Az uniós intézmények a mentesítési záradék hatálya alatt a Stabilitási és Növekedési Egyezmény korrekciós ágához tartozó szabályok (például a hiánykritérium) esetén diszkrecionális döntés szerint nem indítanak túlzotthiány-eljárást, hanem országspecifikus gazdaságpolitikai ajánlások megfogalmazását teszik meg. A magyar jogrendben a Stabilitási törvényt módosították, így a

---

¹ Az államháztartás központi és helyi alrendszerén kívül tartalmazza a 479/2009/EK rendelet szerint idesorolt szervezetek adatait is.

törvény átmeneti rendelkezése alapján a 2021-2023 közötti költségvetési években nem kell alkalmazni az államháztartási hiányt és a középtávú költségvetési célt érintő szabályt².

A hazai és uniós szabályrendszer értelmében a kormányzati szektor GDP-arányos egyenlegét úgy kell meghatározni, hogy az összhangban legyen a középtávú költségvetési cél elérésével. A célhoz vezető pálya mérésére szolgál a **strukturális egyenleg**. A strukturális egyenleg a kormányzati szektornak a gazdaság ciklikus hatásaitól és az egyszeri, illetve átmeneti tételektől megtisztított egyenlege. A középtávú költségvetési cél 2023-tól 2025-ig a GDP 1 százalékának megfelelő strukturális hiány. Ezzel szemben a 2023-2027. évre szóló Konvergencia Program szerint a költségvetés strukturális hiánya 2023-ban az eredeti hiánycél mellett is GDP 3,6 százaléka lett volna. Ugyanakkor 2027-re e mérték már 1 százalék alá süllyedhet. A strukturális egyenlegcélra vonatkozó előírások mind a hazai, mind az uniós szabályrendszerben 2023-ra is felfüggesztésre kerültek.

5. Az államadósság-szabályok érvényesülése

Az **államadósság** 2023 első félévének végén – az MNB előzetes pénzügyi számla adatai alapján – a GDP 75,0 százaléka volt a 2022. év végi 73,9 százalékkal szemben. Az adósságmutató így a 2022. év végi értékhez képest 1,1 százalékponttal emelkedett. Az államadósság emelkedését – a magas pénzforgalmi hiány mellett – a jelentős nettó kibocsátás okozta, amellyel az éves terv döntő része már az idei év első felében teljesült.

A 2023. évi költségvetési törvény módosításának elfogadásakor a Költségvetési Tanács megállapította, hogy az államadósság-mutató év végi értéke várhatóan csökken. A KT megítélése szerint a GDP-arányos bruttó államadósság 2023. év végére a megemelt hiánycél és a GDP volumenének az előrejelzettnél kisebb növekedése mellett is csökkenhet az Alaptörvény adósságszabályával összhangban, a nominális GDP dinamikus bővülése, az év második felében várhatóan visszafogottabb adósságkibocsátás, valamint a kormányzati betétek egy részének az adósságlejáratok és a hiány finanszírozására való felhasználása következtében.

Az államadósságra vonatkozó másik hazai költségvetési szabály a **Stabilitási törvény adósságszabálya**. Az előírás azt tartalmazza, hogy az államadósság-rátának az európai uniós szabályok érvényesítése mellett évente legalább 0,1 százalékponttal kell csökkennie.³ E szabály az államadósság-mutató várható csökkenése alapján teljesül.

² 196/2021. (IV. 28) Korm. rendelet, 1. §

³ Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. §-ának (2/a) bekezdése

Az **Európai Unió „egyhuszados” adósságszabálya** előreláthatóan akkor teljesül, ha az adósságráta 2023-ban megfelelő mértékben csökken. Az Európai Bizottság ugyanis a saját előrejelzése alapján háromféle módszertannal (előrettekintő, visszatekintő, ciklikusan igazított) számolja ki az adósságráta változásának mértékét. Amennyiben legalább az egyik alapján megvalósul a szükséges egyhuszados csökkenés, úgy a szabály teljesítettnek tekinthető. Az Európai Bizottság ajánlása alapján az általános mentesítési záradék aktiválásának folytatólagos fenntartásával az EU-s adósságszabályok szankcióinak felfüggesztése 2023 végéig marad érvényben, bár a szabály teljesülését továbbra is vizsgálja a Bizottság.

Az államadósságon belül meghatározó (félévkor 47.927,5 milliárd forint összegű) központi költségvetési adósságban a **devizaadósság részaránya** kissé emelkedett: a 2022. év végi 25,0 százalékról 2023. június végére 25,2 százalékra. Az év végéig a belföldi szereplők és kiemelten a lakosság állampapír-vásárlása révén a központi devizaadósság aránya az adósságkezelő stratégiai céljában szereplő 30 százalékos maximumszint alatt marad a szeptemberi devizakötvény-kibocsátásokkal együtt is.

Budapest. 2023. október 3.

Windisch László

a Költségvetési Tanács tagja

Matolcsy György

a Költségvetési Tanács tagja

Kovács Árpád

a Költségvetési Tanács elnöke